

УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ

У нинішніх умовах посилення міжнародної конкуренції керівники вітчизняних підприємств знаходяться у постійному пошуку нових підходів до управління та підвищення їх конкурентоспроможності. Нинішню політику необхідно спрямувати на послаблення негативного впливу наслідків фінансово-економічної кризи, збереження макроекономічної стабільності, відновлення ділової активності суб'єктів господарювання, економічного зростання України на основі формування національних конкурентних переваг.

Саме вимушеність змін, необхідність посилити конкурентні позиції у нинішніх складних умовах, повинні звернути увагу вітчизняних підприємств на необхідність розробки механізму управління їхньою конкурентоспроможністю.

Різноманітні методичні підходи до вирішення цих питань викладено у роботах Г.Л. Азоева, Б.В. Буркинського, І.О. Піддубного, В.Є. Реутова, І.Ю. Сіваченка, Х.А. Фасхїєва, Р.А. Фатхутдинова, В.А. Федоровського, А.П. Челенкова, інших вітчизняних та зарубіжних науковців.

Не зважаючи на значні досягнення в теорії і практиці управління конкурентоспроможністю підприємств, є ряд проблем, які залишаються предметом обговорень і дискусій учених-економістів. Зокрема наукові підходи, описані зарубіжними авторами, розроблено для підприємств, які працюють в умовах вже сформованих ринкових відносин, що характеризуються високою якістю правової системи й ринкових механізмів. До українських перехідних умов ці теорії у більшості своїй не адаптовано, а у вітчизняній науковій літературі все ще відсутній єдиний підхід щодо теоретичного та методологічного забезпечення питань управління конкурентоспроможністю підприємства.

З огляду на те, що за щорічними публікаціями Всесвітнього економічного форуму, Україна за рейтингом глобальної конкурентоспроможності у 2012 р. зайняла 73-тє місце, актуальними стають питання, які залишаються без однозначної відповіді у сучасній економічній науці: «Що насправді являє собою конкурентоспроможність як наукове поняття, а головне – як теоретичний конструкт, який визначає особливості

сучасних управлінських моделей і на основі якого порівнюються результати функціонування соціально-економічних систем?» Відповідь на це запитання є важливим перш за все тому, що воно спрямоване на реальне проектування систем управління конкурентоспроможністю підприємств, галузей та економіки країни в цілому.

Дослідивши різноманітні підходи щодо визначення сутності поняття «конкурентоспроможність підприємства» ми прийшли до висновку: вони подібні відсутністю системного підходу до досліджуваного питання. На нашу думку згаданий недолік усуває таке визначення: «конкурентоспроможність підприємства – це синтетична категорія, що характеризує спроможність підприємства функціонувати та розвиватися відповідно до намічених стратегічних цілей, конкуруючи своїми товарами з іншими учасниками відповідного ринку обігу подібних за основним призначенням товарів у певному інтервалі часу, при існуючому рівні та характері впливу факторів зовнішнього середовища, задовольняючи запити конкретної групи споживачів».

На даний час в Україні немає загальноприйнятої методики оцінювання конкурентоспроможності підприємства. Кожна компанія оцінює свою конкурентну позицію за власною методикою, а її суть і ефективність застосування не афішує. Оцінювання конкурентоспроможності підприємства зводиться до вибору та визначення комплексу показників, що характеризують різні сторони діяльності підприємства та формують його конкурентоспроможність.

Основна мета визначення рівня конкурентоспроможності – одержання достовірної інформації для прийняття рішення, з одного боку, керівництвом підприємства про дотримання обраної концепції конкурентоспроможності підприємства і відповідне корегування стратегії діяльності, а з іншого – зовнішніми користувачами про реалізацію конкретних планів стосовно даного підприємства (придбання, інвестування, укладання контрактів та ін.).

При аналізі конкурентоспроможності підприємства вирішується ряд завдань, таких як: визначення стану конкурентоспроможності на даний момент часу, виявлення перспектив підвищення (зниження) конкурентоспроможності підприємства за досліджуваний період, визначення факторів негативного впливу на конкурентоспроможність підприємства, виявлення резервів, які підприємство може використати для підвищення своєї конкурентоспроможності. Залежно від поставлених цілей аналіз конкурентоспроможності може мати різний ступінь деталізації.

Серед розглянутих нами підходів до оцінки конкурентоспроможності підприємства, метод, запропонований авторами [1] є, на нашу думку, найбільш універсальним, методично простим у застосуванні, а також таким, що враховує максимальну кількість факторів.

В основі методу лежить оцінка чотирьох критеріїв конкурентоспроможності: 1) конкурентоспроможності товару; 2) ефективності виробничої діяльності підприємства; 3) фінансового стану підприємства; 4) ефективності організації збуту і просування товару.

Пропонується проведення оцінки конкурентоспроможності у три етапи:

А. Оцінка конкурентоспроможності товару;

Б. Оцінка критеріїв конкурентоспроможності підприємства;

В. Визначення конкурентної позиції підприємства на ринку.

Даний підхід: по-перше, не потребує великих витрат коштів та часу для його застосування, по-друге, може передбачати одночасне проведення діагностики кризового стану та загрози банкрутства підприємства, що є доцільним у нинішніх посткризових умовах. З цією метою вважаємо за необхідне доповнити систему показників, що відбивають конкурентну позицію підприємства на ринку, показниками-індикаторами кризового стану підприємства та загрози його банкрутства: платоспроможності та ліквідності; прибутковості та рентабельності; фінансової стабільності; ділової та ринкової активності.

Література

1. Конкурентоспособность продукции и предприятия / Под ред. Б.В. Буркинського. – Одесса: Институт проблем рынка и экономико-экологических исследований НАН Украины, 2002 – 132 с.

Тищенко Р., ст.

(науковий керівник Грішнова О.А., д.е.н., проф.)

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОХОРОНИ ПРАЦІ В УКРАЇНІ

У сучасних складних умовах ринкового господарювання для будь-якої країни основними факторами її добробуту і розвитку є не лише рівень національного доходу і збалансованість виробництва, але й загальний стан охорони праці та здоров'я. Для керівництва більшості підприємств